

רע"פ 5621/13 - שמואל זכריה קודי נ' מדינת ישראל

רע"פ 5621/13 - שמואל זכריה קודי נ' מדינת ישראל עליון

רע"פ 5621/13

שמואל זכריה קודי

נגד

מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

[10.09.2013]

כבוד השופט א' שהם

בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה, מיום 25.6.2013, בע"פ 5006-04-13, שניתן על-ידי

כב' השופטים י' גריל - סג"נ; ב' בר-זיו; ר' סוקול

בשם המבקש - עו"ד רפאלה שפיר

החלטה

1. לפניי בקשת רשות ערעור על פסק דינו של בית-המשפט המחוזי בחיפה (כב' השופטים: י' גריל - סג"נ; ב' בר-זיו; ו-ר' סוקול), בע"פ 5006-04-13, מיום 25.6.2013. בפסק דינו, דחה בית המשפט המחוזי את ערעורו של המבקש על החלטתו של בית משפט השלום בחדרה (כב' השופט א' גופמן - סג"נ), בת"פ 1292-08, מיום 13.2.2013.

רקע והליכים קודמים

2. נגד המבקש הוגש כתב אישום, בו יוחסו לו העבירות הבאות: איומים, לפי סעיף 192 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); ותקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו, לפי סעיף 273 לחוק העונשין. מכתב האישום עולה, כי בזמנים הרלבנטיים לכתב האישום, היו: דניאל מנביץ (להלן: דניאל), דניס בוטנר ויבגני חסקין, מתנדבים במשטרת ישראל "בעת מילוי תפקידם" (להלן: המתנדבים). נטען בכתב האישום, כי ביום 10.3.2008, בסמוך לשעה 01:30, בחוף הרחצה בקיסריה, בעת שהמתנדבים עסקו "בבדיקה שגרתית", תקף המבקש את דניאל, בכך שסטר לו בפניו וכתוצאה מכך, נפלו משקפיו של דניאל ארצה. באותן נסיבות, איים המבקש על המתנדבים, באומרו: "אתם שרמוטות, אני אזיין אתכם, עכשיו אני מזיין בלשים בבית המשפט וגם אתכם אני אזיין..."

3. ביום 4.7.2012, לאחר ניהול משפט הוכחות, זוכה המבקש בבית משפט השלום, מכל העבירות שיוחסו לו. אשר לעבירת האיומים, התקבלה גרסתו של המבקש, כי הוא לא התכוון בדבריו לפגיעה פיזית במתנדבים, אלא, העלה את האפשרות לנקיטת צעדים משפטיים נגדם. בהסתמך על ההלכה הפסוקה בנושא, נקבע על-ידי בית משפט השלום, כי בהתנהגות זו של המבקש, אין כדי להוות איום. המבקש זוכה גם מהעבירה שעניינה תקיפת שוטר בעת מילוי תפקידו, משנקבע כי קיים ספק סביר, אם הוא היה מודע למעשיו, ולפיכך, כי קיים ספק אם התקיים בו היסוד הנפשי בעבירה. זאת, בין היתר, לאור התנהלותה של התביעה, אשר לא השכילה לגבות עדות מעד אובייקטיבי, אשר נכח במקום האירוע - דבר שהיווה, לדידו של בית משפט השלום, מחדל ראייתי שעל המשיבה "לשאת במחירו". בשקלול הדברים האלו, עלה בליבו של בית משפט השלום, ספק סביר בדבר קיומו של היסוד הנפשי שבעבירה, ומכאן זיכויו של המבקש.
4. בעקבות הכרעת הדין המזכה, הגיש המבקש, לבית משפט השלום, בקשה לפסיקת הוצאות הגנה ופיצויים, לפי סעיף 80 לחוק העונשין. בהחלטתו, מיום 13.2.2013, דחה בית המשפט את הבקשה. בית משפט השלום ציין, כי לפי סעיף 80 לחוק העונשין, נאשם שזוכה בדין יהיה זכאי לפסיקת פיצויים, בהתקיים אחד משני התנאים הבאים: לא היה יסוד להאשמתו; או בהינתן נסיבות אחרות המצדיקות זאת. בית משפט השלום קבע כי במקרה דנן, היה יסוד להאשמה, משום שהביטויים בהם השתמש המבקש כלפי המתנדבים, יכולים היו להתפרש כאיום, ואם נקבע אחרת בהכרעת הדין, הרי שהדבר נעוץ ב"נסיבות בהן נאמרו הדברים, כאשר בימ"ש, ולו מחמת הספק, מפרש את הנסיבות לטובת [המבקש]". באופן דומה, נקבע, כי היה יסוד להאשים את המבקש בעבירה שעניינה תקיפת שוטר, שהרי הראיות, אשר הוצגו בפני בית המשפט, העידו על כך שהמתנדב אכן נפגע מידו של המבקש, והלה זוכה אך מחמת הספק הסביר, בשל האפשרות, כי הוא לא היה מודע למעשיו.
- אשר לקיומן של נסיבות אחרות המצדיקות פסיקת פיצויים, קבע בית משפט השלום, כי המחדל החקירתי שהתגלה במקרה דנן, היינו: אי-גביית העדות מהעד האובייקטיבי, אינו עולה כדי נסיבה מספקת לפסיקת פיצויים. זאת, בשים לב לכך, שעובר להגשת כתב האישום ניסתה המשיבה, גם אם באיחור, לאתר את העד הנזכר לעיל. ועוד נקבע, כי "מדובר בזיכויו על סמך פרשנות של ראיות שהובאו [בפני בית המשפט] ואין מדובר בזיכויו על סמך קביעה שהמעשה (הן "האיום" והן המכה) לא בוצע כלל".
5. המבקש ערער על החלטה זו לבית המשפט המחוזי, וביום 25.6.2013, נדחה ערעורו ברוב דעות. שופטי הרוב, י' גריל ו-ב' בר-זיו, ציינו, כי ניתן היה לדחות את הערעור על הסף, משלא ניתן כל פירוט בהודעת הערעור "מדוע שגה בית משפט קמא בהחלטתו". גם לגופו של עניין מצאו שופטי הרוב, כי דין הערעור להידחות, כפי שיפורט להלן. ראשית, אוזכרה ההלכה, לפיה בית משפט שלערעור יטה שלא להתערב בהחלטה של הערכאה הדיונית, בנוגע לפסיקת פיצויים, לפי סעיף 80 לחוק העונשין. שנית, ציינו שופטי הרוב, כי, לפי ההלכה הפסוקה, פסיקת פיצויים מכוח העילה של העדר יסוד להאשמה, היא עניין נדיר ביותר, אשר מתרחש "בסיטואציות חריגות של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה ביותר, או אי סבירות מהותית ובולטת", וכפי שקבע, בדין, בית משפט השלום, לא כך הוא הדבר במקרה דנן. שלישית, צוין כי מחדלי חקירה, שאינם פוגעים בהגנתו של הנאשם, לא יהוו עילה לפסיקת פיצויים לזכותו, מכוח סעיף 80 לחוק העונשין. במקרה דנן, כך נקבע, מחדל החקירה לא קיפח את הגנתו של המבקש.

לאחר זאת, דנו שופטי הרוב בשאלה האם התקיימו במקרה דנן "נסיבות אחרות" המצדיקות פיצוי. בהקשר זה, נבחנו ויושמו בעניינו של המבקש, שלושת מבחני המשנה המקובלים בפסיקה לגבי תנאי זה, היינו: אופי וטיב הזיכוי; נסיבות חיצוניות למשפט; והליכי המשפט עצמם. אשר לטיב הזיכוי, צוין על ידי שופטי הרוב, כי מדובר בזיכוי מחמת הספק הסביר, ספק הנעוץ בפרשנות שנקט בית משפט קמא לטובת המבקש, חרף חוסר האמון שרכש לו בית המשפט. זאת, למרות שלא הייתה מחלוקת כי המבקש אכן ביצע את המעשים, אשר תוארו בכתב האישום. אשר לנסיבות החיצוניות למשפט, נקבע כי אלה אינן בעלות משקל רב, שכן תקופת מעצרו של המבקש היתה קצרה יחסית, ובעת המעצר עמד נגדו עונש מאסר על תנאי, בר הפעלה. בהתייחס להליך המשפטי גופו, נאמר כי הוא אכן נמשך זמן רב, ואולם, בין הגורמים לכך, ניתן למנות גם את התנהלותו של המבקש, כאשר ההליכים עצמם הסתכמו בחמישה דיונים בלבד. סיכומו של דבר, נקבע כי עניינו של המבקש אינו עומד בתנאים או במבחני המשנה המוכרים בפסיקה, לפסיקת פיצויים מכוח סעיף 80 לחוק העונשין. מנגד, סבר השופט ר' סוקול, בדעת מיעוט, כי יש לקבל את הערעור. יצוין, כי השופט סוקול לא השיג על דרך יישומה של ההלכה הפסוקה, בה נקטו חבריו. תחת זאת, הציע השופט סוקול גישה אחרת, הנסמכת על מאמרו של עומר דקל, "האם הזכאי זכאי לפיצויים? על זכותו של נאשם שזוכה לפיצוי בגין נזקיו" עלי משפט ט 523 (תשע"א). השופט סוקול סבור, כי "על רקע השינויים בתפיסת החברתיות בכלל, בדגש המושם על זכויות האזרח ועל הנטייה ההולכת ומתרחבת של בחינת אחריותה של המדינה לפיצוי גם ללא הוכחת אשם", יש לשנות את כלל ברירת המחדל, בפסיקת פיצויים מכוח סעיף 80 לחוק העונשין, כך ש"נאשם שזוכה מדינו ייהנה 'מחזקת הפיצוי' ורק בנסיבות חריגות תישלל זכותו זו". בהמשך לדברים האלו, סבר השופט סוקול כי בנסיבות העניין - לאור פרק הזמן בו היה נתון המבקש במעצר (5 ימים); במעצר בית מלא (45 ימים) ובמעצר בית חלקי (50 חודשים), ולנוכח עמדתו, כי המבקש זוכה, הלכה למעשה, זיכוי מלא משתי העבירות ולא מחמת הספק - יש מקום להתערב בהחלטתה של הערכאה הדיונית, ולפסוק לזכותו של המבקש את מלוא סכום הפיצויים האפשריים, המגיעים לו מכוח תקנות סדר הדין הפלילי (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב-1982.

הבקשה

6. ביום 13.8.2013, הגיש המבקש, באמצעות באת-כוחו, עו"ד רפאלה שפירי, את בקשת רשות הערעור המונחת לפניי. בבקשה עותר המבקש, כי בית המשפט יאמץ את הגישה המרחיבה לנאשם שזוכה, כפי שזו באה לידי ביטוי בדעת המיעוט של השופט סוקול, תוך שהוא נסמך, מטבע הדברים, על הנימוקים המופיעים בחוות דעתו. בהמשך לכך, נטען בבקשה, כי היא עוסקת בעניין עקרוני החורג מעניינו הפרטי של המבקש, ועל-כן יש לקבלה.
- דיון והכרעה
7. לאחר עיון בבקשה ובצירופותיה, נחה דעתי כי דינה להידחות.
- כלל ידוע הוא כי רשות ערעור בפני משפט זה, תוענק במשורה, ורק באותם מקרים מיוחדים, המעוררים שאלה משפטית נכבדה או סוגיה ציבורית כבדת משקל, החורגת מעניינם של הצדדים לבקשה, וכן במקרים נדירים, המגלים חשש לעיוות דין או לאי-צדק ניכר (רע"פ 5212/13 שמעון נ' מדינת ישראל (29.8.2013); רע"פ 5168/13 גורודצקי נ' מדינת ישראל (22.8.2013); רע"פ 4882/13 ורסנו נ' מדינת ישראל (21.8.2013)). בראש ובראשונה, יש לציין, כי עצם קיומה של מחלוקת בין שופטי הערכאה קמא, ובכלל זה כאשר מדובר בדעת מיעוט, כבנידון דיון, אין בכך כדי לשמש עילה למתן רשות ערעור (רע"פ 7917/04 בסרגליק נ' מדינת ישראל (14.11.2004); רע"פ 25/02 אובספוסל נ' מדינת ישראל (3.1.2002)). שנית, סבורני, כי הבקשה שלפניי איננה מקיימת את התנאים הנדרשים למתן רשות ערעור, לצורך דיון בנושא ב"גלגול שלישי". זאת, מאחר שהיא אינה מעוררת סוגיה ציבורית או משפטית החורגת מעניינם של הצדדים לה, כפי שיפורט להלן, ולפיכך, דינה להידחות.
- במסגרת בקשתו, עותר המבקש לבחון מחדש את ההלכה הפסוקה בנושא פסיקת פיצויים מכוח סעיף 80 לחוק העונשין, ואף לשנותה על-פי המודל שהוצע על-ידי השופט סוקול. אין בידי לקבל גישה זו. ההלכה המנחה בסוגיה, אשר נקבעה בע"פ 4466/98 דבש נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(3) 73, (2002), (להלן: עניין דבש) ניתנה בהרכב מורחב של שופטי בית משפט זה, ולאורו של חוק יסוד: כבוד האדם וחירותו. בחלוף השנים מאז ניתן פסק הדין בעניין דבש, חזר בית משפט זה, פעמים רבות, על הלכה זו, ואישש אותה, תוך שהוא מיישמה במקרים הקונקרטיים שעמדו בפניו. בסופו של יום, ניתן לומר כי ההלכה הפסוקה בנדון דיון, בהירה ואיתנה, ולא מצאתי כי קיים צורך לעיין בה מחדש (ראו, למשל, את חוות דעתו המקיפה של השופט י' דנציגר בע"פ 1986/11 פלוני נ' מדינת ישראל (12.3.2013) והפסיקה המפורטת שם; וכן, ע"פ 1442/12 פלוני נ' מדינת ישראל (26.2.2013); רע"פ 5097/10 בוגנים נ' מדינת ישראל (15.1.2013)).
8. אשר-על-כן, הנני דוחה את הבקשה למתן רשות ערעור.
- ניתנה היום, ו' בתשרי התשע"ד (10.9.2013).